

Warszawa, 25 kwietnia 2012 r.

Poziom i struktura minimum socjalnego w 2011 r. (dane średnioroczne)

Weryfikowanie wartości minimum socjalnego jest pożytecznym narzędziem monitorowania sytuacji materialnej gospodarstw niezamożnych. Zyskuje ono na znaczeniu zwłaszcza wobec nadal występującego zagrożenia dekonunktury i kryzysu gospodarczego.

W niniejszej informacji prezentuje się szacunki minimum socjalnego w warunkach rynkowych w 2011 r. (na podstawie średniorocznych notowań cen udostępnionych przez GUS).¹ Wartości koszyków dla 2011 r. są wyższe od danych średniorocznych z 2010 r. Minimum socjalne wzrosło od 4,3% dla samotnego emeryta aż do 7,4% w przypadku gospodarstwa domowego z dzieckiem młodszym. W tym okresie nastąpił spory wzrost inflacji (4,3%).

Tabela 1. Zmodyfikowane minimum socjalne (średniorocznie w 2011 r., w zł).

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	M+K/2	M+K	M+K +DM	M+K +DS	M+K+ DM+DS	M+K+ DM+2xDS	M+K/2	M+K
Żywność	254,54	509,09	712,83	772,96	976,71	1 240,58	244,00	488,00
Mieszkanie	356,67	511,55	693,52	693,52	877,50	1 061,84	356,67	511,55
Edukacja	13,23	26,46	148,51	122,98	245,04	354,79	0,00	0,00
Kultura i rekreacja	105,23	132,44	169,04	176,16	212,76	256,48	85,61	115,81
Odzież i obuwie	41,06	82,12	121,68	120,16	159,72	197,77	32,43	64,86
Ochrona zdrowia	37,46	71,53	92,64	93,74	114,85	137,06	72,10	140,80
Higiena osobista	28,59	55,35	67,76	81,04	94,05	119,85	24,29	46,74
Transport i łączność	73,82	134,74	379,16	387,47	387,47	395,77	96,37	149,68
Pozostałe wydatki	72,85	106,63	143,11	146,88	153,40	150,57	72,92	106,22
Razem	983,46	1 629,90	2 528,25	2 594,93	3 221,50	3 914,70	984,38	1 623,66
- na 1 osobę	983,46	814,95	842,75	864,98	805,37	782,94	984,38	811,83

Źródło: Obliczenia IPiSS na podstawie danych Departamentu Statystyki Społecznej GUS.

Uwaga: Symbole użyte w tablicy oznaczają odpowiednio: M – mężczyzna w wieku 25–60 lat, K – kobieta w wieku 25–60 lat, M+K/2 – wydatki na poziomie średniej arytmetycznej dla gospodarstwa mężczyzny i kobiety, DM – dziecko młodsze w wieku 4–6 lat, DS – dziecko starsze w wieku 13–15 lat. W przypadku gospodarstw emeryckich symbole M i K oznaczają odpowiednio mężczyznę i kobietę w wieku powyżej 60 lat.

¹ W sytuacji, gdy w przypadku któregoś z dóbr i usług brakowało informacji cenowych w GUS, posłużono się indeksami cen oraz wynikami własnej obserwacji i rozpoznania rynku.

Tabela 2. Struktura minimum socjalnego (w 2011 r., średniorocznie), w %.

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	M+K/2	M+K	M+K +DM	M+K +DS	M+K+ DM+DS	M+K+ DM+2xDS	M+K/2	M+K
Żywność	25,9	31,2	28,2	29,8	30,3	31,7	24,8	30,1
Mieszkanie	36,3	31,4	27,4	26,7	27,2	27,1	36,2	31,5
Edukacja	1,3	1,6	5,9	4,7	7,6	9,1	0,0	0,0
Kultura i rekreacja	10,7	8,1	6,7	6,8	6,6	6,6	8,7	7,1
Odzież i obuwie	4,2	5,0	4,8	4,6	5,0	5,1	3,3	4,0
Ochrona zdrowia	3,8	4,4	3,7	3,6	3,6	3,5	7,3	8,7
Higiena osobista	2,9	3,4	2,7	3,1	2,9	3,1	2,5	2,9
Transport i łączność	7,5	8,3	15,0	14,9	12,0	10,1	9,8	9,2
Pozostałe wydatki	7,4	6,5	5,7	5,7	4,8	3,8	7,4	6,5
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: Obliczenia IPiSS na podstawie danych Departamentu Statystyki Społecznej GUS.

W latach 2008 - 2009 wartości koszyków wzrastały głównie wskutek wyższej dynamiki kosztów eksploatacji mieszkań. Z kolei w 2010 r. podstawowym czynnikiem były wyższe ceny artykułów żywnościowych. W 2011 r. na wzrost wartości koszyków minimum socjalnego wpłynęły zarówno wyższe ceny artykułów żywnościowych jak i wyższe koszty użytkowania mieszkania i nośników energii. Wzrost wartości w obu tych grupach odpowiadał mniej więcej dynamice CPI (Tabela 3).

Dużą zbieżność z poziomem wskaźnika inflacji cechował koszyk minimum w zakresie ochrony zdrowia. W edukacji wydatki modelowane rosły dużo szybciej zwłaszcza w rodzinach z dzieckiem młodszym. Z kolei koszyk odzieży i obuwia zwiększa tylko nieznacznie swoją wartość (od 1,1 do 1,8%), przy niskim poziomie wskaźnika CPI dla tej grupy dóbr (-1,5%).

Tabela 3. Dynamika koszyka w 2011 r. na tle wskaźnika inflacji (2010 r. =100).

Wyszczególnienie	Typ gospodarstwa domowego				Dynamika wzrostu cen (CPI)
	Pracownicze 1-osobowe	Pracownicze 4-osobowe	Emeryckie 1-osobowe	Emeryckie 2-osobowe	
Żywność	105,3	104,9	104,4	104,4	105,6
Eksploatacja mieszkania	105,0	105,2	105,0	105,2	106,2
Wyposażenie mieszkania	103,4	103,1	103,4	103,7	102,2
Edukacja	103,4	107,2	-	-	103,4
Kultura i rekreacja	105,0	107,8	104,3	105,5	100,5
Odzież i obuwie	101,1	101,5	101,2	101,2	98,5
Ochrona zdrowia	104,9	105,3	104,5	104,5	104,5
Higiena osobista	106,3	105,9	107,2	107,3	102,3
Transport i łączność	118,1	118,5	102,7	103,3	107,7*
Ogółem	105,8	106,7	104,3	104,5	104,3

Źródło: Obliczenia IPiSS oraz własne na podstawie GUS 2012. * Dotyczy wydatków na transport.

W 2011 r. szybciej od wskaźników inflacji wzrosła wartość wydatków w koszyku kultury i rekreacji (od 4,3 do 8,1%) oraz dla higieny osobistej (od 5,7 do 7,3%). Wzrost ten wiąże się ze zmianą niektórych reprezentantów towarów na liście GUS, a tańsze znikają z rynku. Pamiętajmy przy tym, że większe wartości w tych grupach nie przekładają się istotnie na całkowitą wartość minimum socjalnego: ich udział nie jest tak znaczący.

W koszykach dla transportu i łączności wprowadzono pewne korekty techniczne, które pociągnęły za sobą wzrost ich wartości w 2011 r., zwłaszcza w gospodarstwach pracowniczych. Już w 2009 r. udział gospodarstw domowych posiadających komputer osobisty z dostępem do Internetu przekroczył 50%. Jesteśmy świadkami rozpowszechnienia się dostępu do sieci także w telefonii komórkowej. Młodzież ma ponadto możliwość do bezpłatnego korzystania z Internetu w niejednej szkole, a kawiarenki internetowe zanikają. Wobec tych zmian zrewidowano założenia co do korzystania z Internetu (Deniszczuk, Kurowski, Styrc 2007). Zrezygnowano z korzystania z kawiarenki internetowej (kilka godzin dla głowy pracowniczego gospodarstwa domowego) na rzecz najtańszego stałego łącza internetowego.

Opracował dr Piotr Kurowski

Literatura

Deniszczuk L., Kurowski P., Styrc M. (2007), *Progi minimalnej konsumpcji gospodarstw domowych wyznaczone metodą potrzeb podstawowych. Rodzaje, oszacowania i zastosowania polityce społecznej*, IPiSS, Warszawa.

Deniszczuk L., Sajkiewicz B. (1997), *Kategoria minimum socjalnego*, w: Golinowska (1997).

Deniszczuk, L. (1977), *Wzorzec konsumpcji społecznie niezbędnej*, Studia i Materiały IPiSS, Zeszyt Nr 10, Warszawa.

Golinowska S. (1997), *Polska bieda II. Kryteria – Ocena – Przeciwdziałanie*, IPiSS, Warszawa.

GUS (2012): *Biuletyn Statystyczny*, Nr 1 (luty), GUS, Warszawa.

Kurowski P. (2002), *Koszyki minimum socjalnego i minimum egzystencji – dotychczasowe podejście w: Kategorie i instrumenty interwencji państwa w sytuacji ubóstwa. (Czym jest minimum socjalne?)*, Konferencja 10.12.2002, Biuro Studiów i Ekspertyz Sejmu RP, Warszawa.